



**Тарас
Савченко**

Асистент кафедри банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України

Сучасна банківська система України стоїть перед серйозними випробуваннями, які може спричинити вступ країни до СОТ. Посилення конкурентної боротьби між вітчизняними та зарубіжними банками об'єктивно зумовлює потребу в розвитку систем рейтингової оцінки функціонування банків та створення незалежних авторитетних інституцій, які б здійснювали таку оцінку і користувалися довірою клієнтів. Отже проблематика статті є доволі актуальною.

Запропоновані автором методологія та методика проведення комплексної оцінки діяльності банків ґрунтуються на загально визначених системах рейтингового оцінювання, однак водночас вирізняються оригінальним підходом. В основі цього підходу — не лише використання для аналітичних цілей доступної в Україні статистичної інформації, а й доцільність характеристик банків за критеріями, обґрунтованими в статті.

Розроблена система, зазначає автор, пройшла апробацію на основі розрахунку оцінок діяльності групи найбільших банків (за класифікацією НБУ) в 2001–2002 роках.

Нова методика/

Публічна система комплексної оцінки діяльності банків як інструмент підвищення якості інформації про банки

1. НЕОБХІДНІСТЬ І ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СИСТЕМИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Президент України та інші представники політичної еліти визначили стратегічною метою розвитку нашої держави вступ до Світової організації торгівлі та Європейського Союзу. Важливою складовою успішної реалізації зазначеного завдання є принципове підвищення рівня аналітичності публічної інформації про діяльність усіх суб'єктів господарювання і зокрема банківських установ. Проблема посилення об'єктивності такої інформації видається особливо актуальною з огляду на банківську кризу кінця 2004 року, що виявила низький рівень довіри контрагентів до грошово-кредитних установ.

У статті висвітлено методичні та методологічні основи створення публічної системи комплексної оцінки (надалі — ПУСКО) діяльності банківських установ, котру розроблено з метою підвищення рівня аналітичності й об'єктивності публічної інформації про діяльність вітчизняних грошово-кредитних установ.

Основним функціональним призначенням ПУСКО є надання аналітичної інформації про якість банківської системи в цілому та окремих банків зокрема широкому колу користувачів: від фізичних осіб — до міжнародних інституцій.

Практична реалізація ПУСКО можлива шляхом розрахунку комплексної оцінки діяльності кожного зареєстрованого в Україні банку та зведення отриманих даних в аналітичні таблиці. На нашу думку, найефективніше ця система використовується б Агентством з незалежного аналізу банківських установ, що може бути створене при Асоціації українських банків та за участю інших

незаангажованих наближених до банків організацій. Результати аналізу, оприлюднені через друковані та електронні ЗМІ, піднімуть рівень довіри акціонерів, вкладників та інших контрагентів банків до банківського сектору держави. У середньостроковій перспективі впровадження ПУСКО сприятиме підвищенню ефективності функціонування національної грошово-кредитної системи шляхом переорієнтації клієнтів на співпрацю із фінансово стабільними банківськими установами.

Основними принципами створення публічної системи комплексної оцінки діяльності банківських установ є:

♦ **комплексність** — проведення різнобічного аналізу діяльності банку;

♦ **об'єктивність і прозорість** — використання визначеного набору показників і зрозумілого алгоритму інтерпретації розрахованих даних;

♦ **публічність** — використання лише публічних джерел інформації.

Зважаючи на методологічні особливості побудови різноманітних систем оцінки діяльності банківських установ, а також враховуючи результати самостійно проведених досліджень, ми дійшли висновку, що зазначеним принципам найбільше відповідає рейтингова система оцінки діяльності банку.

Найвідомішими рейтинговими системами, використовуваними в економічно розвинутих країнах світу, є рейтинг компанії Standart & Poor's, аналіз балансу "М" банку, рейтинг експертів Sheshunoff Bank, рейтингова система CAMEL. Найвідоміші рейтингові агентства Росії — експертна група "Комерсантъ-Daily", Оргбанк, фірма "ПАКК", інформаційний центр "Рейтинг", Агентство банківської інформації (АБІ) тижневика "Економіка і життя". Найпопулярнішою є методика, розроблена групою економістів під керівництвом кандидата економічних наук В.С.Кромонова, та її модифікований варіант складання рейтингу надійності, опублікований

газетою “Известия” [1].

Національний банк України використовує рейтингову оцінку при інспектуванні вітчизняних банківських установ. Постановою Правління НБУ від 25 червня 1998 року № 246 затверджено Положення “Про порядок визначення та застосування комплексної рейтингової оцінки комерційних банків за системою CAMEL”, яке у травні 2002 року було трансформоване в Положення “Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS” [6].

Вивчення методологічних особливостей та досвіду застосування рейтингових систем [3; 4] свідчить про те, що побудова ПУСКО найбільше відповідає задекларованим принципам рейтингової системи CAMEL. Акронім CAMEL складається з перших букв англійських назв критеріїв оцінки діяльності банків, покладених в основу цієї методики:

- ◆ С — Capital Adequacy — достатність капіталу;
- ◆ А — Asset Quality — якість активів;
- ◆ М — Management — управління;
- ◆ E — Earnings — прибутковість;
- ◆ L — Liquidity — ліквідність.

Основні риси системи CAMEL такі [4]:

1. CAMEL — стандартизована рейтингова система, яка використовується банками та органами банківського нагляду США;

2. Для аналізу кожного компонента системи використовується група коефіцієнтів і показників, що характеризують фінансову стабільність банку;

3. CAMEL передбачає аналіз найважливіших компонентів стабільності комерційних банків (капіталу, активів, менеджменту, ліквідності, прибутковості);

4. Діяльність банку оцінюється за кожним із зазначених вище напрямів, потім виводиться узагальнена оцінка (використовується п'ятибальна шкала: чим більше балів, тим нижчий рейтинг).

2. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ПУСКО

При створенні ПУСКО запозичено парадигму CAMEL:

◆ діяльність банку оцінюється за п'ятьма напрямками, причому за кожним із них розраховується єдина оцінка (як середньоарифметичне оцінок проаналізованого коефіцієнта);

◆ оцінювання проводиться за п'ятибальною шкалою: від 1 бала (найкраща оцінка) — до 5 (найгірша);

◆ розраховується узагальнююча (агрегована) комплексна оцінка.

В основу розробки ПУСКО покладено принципи комплексності, прозорості і публічності. Дотримання даних принципів зумовило необхідність використання нових (порівняно із системою CAMEL) підходів до створення інформаційної моделі, підбору показників та розробки алгоритму інтерпретації розрахункових значень (критеріальних рівнів) показників.

Інформаційна модель

Розкриємо особливості інформаційної моделі ПУСКО за допомогою її порівняльного аналізу з інформаційною моделлю системи CAMEL (див. схему 1).

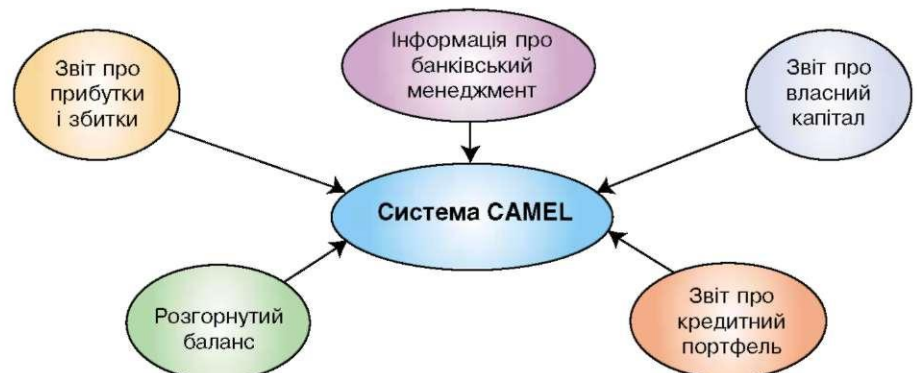
Основні риси інформаційної моделі системи CAMEL:

- ◆ необхідність використання інформації, яка є банківською таємницею і не підлягає оприлюдненню;
- ◆ аморфність (розмитість) інформаційної моделі, оскільки для неї характерні відсутність жорсткої регламентації системи показників та цілкова невизначеність методики оцінки менеджменту банку.

Ці особливості інформаційної моделі системи CAMEL не відповідають визначеним нами принципам публічності та об'єктивності. Отже, постає питання розробки методології публічної системи комплексної оцінки діяльності банку на основі нової інформаційної моделі (див. схему 2). Нова інформаційна модель має дві істотні відмінності порівняно з попередньою: використовуються лише публічні джерела інформації (стаття 70 Закону України “Про банки і банківську діяльність” [5]), а конкретний напрям оцінювання діяльності банку прив'язується до певних джерел інформації (передбачається визначення сталого набору коефіцієнтів за кожним напрямом оцінки).

Баланс, звіт про прибутки (збит-

Схема 1. Інформаційна модель здійснення рейтингової оцінки за системою CAMEL



ки) та анкета надаються банками чотири рази на рік протягом наступного за звітним кварталом місяця. Така періодичність надання фінансової звітності є мінімально достатньою для ефективного функціонування розробленої нами системи.

Запропонована інформаційна модель демонструє відмінності між ПУСКО та системою рейтингової оцінки CAMEL щодо обсягу використовуваних джерел інформації та їх структуризації.

Підбір показників

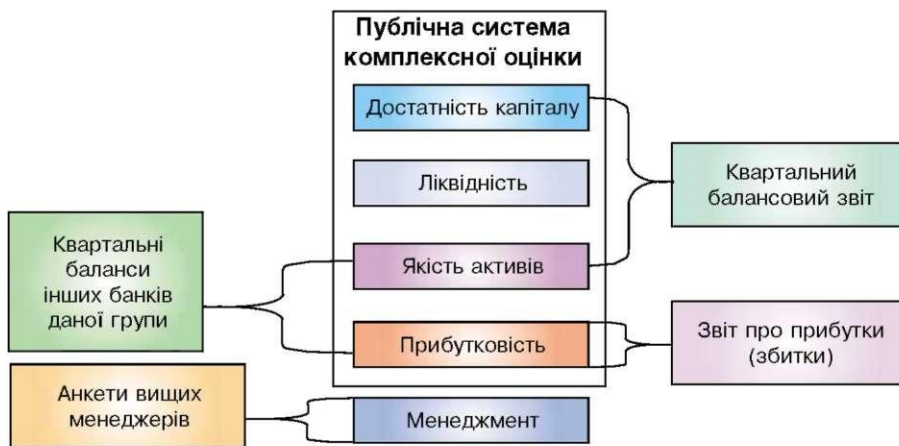
У системі ПУСКО використано 14 показників (див. таблицю 1) та ряд параметрів для оцінки рівня менеджменту.

Головний критерій підбору показників — можливість розрахунку на основі синтетичних рахунків “Квартального балансу” або на основі узагальнюючих показників “Квартального звіту про прибутки та збитки”. Щодо більшості показників (9 із 14) висувалася вимога наявності теоретично обґрунтованого оптимального (найкращого) або мінімально можливого (задовільного) критеріального значення (інтервалу) показника [2; 4]. Також ми намагалися уникнути дублювання: кожен показник має характеризувати специфічну рису діяльності банку.

Розрахунок критеріальних рівнів

Щодо кожного показника розраховуються критеріальні рівні, за якими розрахункові значення співвідносяться із п'ятибальною шкалою. Для розрахунку критеріальних рівнів дев'яти показників (див. таблицю 2) застосовано синтез двох методів: формально-логічного та рівномірного розподілу параметрів. Кожен із цих показників має теоретично обґрунтований рівень значень: оптимальний або мінімально можливий, якому, за формально-логічним методом, присво-

Схема 2. Інформаційна модель публічної системи комплексної оцінки банку



Таблиця 1. Система показників ПУСКО

№ п/п	Показники	Теоретичний рівень показника, %	
		Оптимальний	Задовільний
Достатність капіталу			
1	Кк1 = сукупний капітал / загальні активи, зважені на ризик — резерви за активними операціями	—	Не менше 8
2	Кк2 = сукупний капітал / середня величина пасивів	11 — 14	—
3	Кк3 = чистий капітал / сукупний капітал	50 — 100	—
4	Кк4 = статутний капітал / сукупний капітал	15 — 50	—
Якість активів			
5	Ка1 = кредитний портфель / загальні чисті активи	65 — 70	—
6	Ка2 = високоліквідні активи / робочі активи	—	Не менше 15
7	Ка3 = резерви під активні операції / загальні чисті активи	Розраховується на основі фактичних даних	
Дохідність			
8	Кд1 = балансовий прибуток / середня величина чистих активів	Розраховується на основі фактичних даних	
9	Кд2 = балансовий прибуток / сукупний капітал	Розраховується на основі фактичних даних	
10	Кд3 = адміністративні витрати + витрати на персонал / загальні чисті активи	Розраховується на основі фактичних даних	
11	Кд4 = чистий процентний дохід / середня величина чистих активів	Розраховується на основі фактичних даних	
Ліквідність			
12	Кл1 = основні депозити / загальна сума депозитів	24.5 — 27.5	—
13	Кл2 = кредити, отримані на міжбанку / загальна сума зобов'язань	16 — 26	—
14	Кл3 = високоліквідні активи / поточні зобов'язання	—	Не менше 20

юється значення 1 або 3 бали відповідно. Далі проводиться рівномірний (пропорційний) розподіл параметра для розрахунку його значень стосовно всіх інших бальних оцінок. Метод рівномірного розподілу параметра обрано з огляду на його простоту і поширеність при математичному описі найрізноманітніших процесів та явищ. Порівняння критеріальних рівнів деяких показників системи CAMEL [4] (коефіцієнт сукупного капіталу, зважений агрегований показник якості активів) з гіпотетичним рівномірним розподілом цих показників (через механізм середньоквадратичного відхилення) свідчить про допустимість використання такого розподілу. Для семи з дев'яти показників побудовано

двосторонні критеріальні інтервали, що зумовлено особливостями оцінки значень цих показників.

Для побудови критеріальних рівнів п'яти показників (прибутковості активів, прибутковості капіталу, величини процентної маржі, рівня формування резервів під активні операції та рівня витратності діяльності) використано метод встановлення критеріальних рівнів на основі фактичного рівня відповідних показників для певної групи банків за досліджуваний період. Використано саме цей метод з огляду на те, що оптимальні або задовільні значення для даної групи показників важко описати теоретично — вони істотно корелюють із макроекономічними (кон'юнктурними) факторами. Застосування методу визначення критеріальних рівнів на основі фактичного рівня відповідних показників передбачає поділ банків на групи за величиною їх активів. За цим методом середня величина 15% найкращих показників відповідає 1 балу, наступні 30% — 2 балам, інші 30% — 3 балам, 15% — 4 балам, решта 10% — 5 балам. Усі показники кожної групи банків оцінюються за емпіричними (фактичними) даними їх діяльності у певному періоді.

Функціональним призначенням системи ПУСКО є оцінка універсальних банківських установ. Обмеження об'єкта дослідження універсальними грошово-кредитними установами зумовлене підбором коефіцієнтів та особливостями встановлення критеріальних рівнів оцінки розрахованих значень. Аналіз спеціалізованих банків можливий за умови адаптації набору коефіцієнтів та встановлення специфічних критеріальних рівнів, які можуть відрізнятися від загальноприйнятих теоретичних значень.

Таблиця 2. Критеріальні рівні для показників ПУСКО

Показники	Шкала відповідності балів критеріальним рівням показника, %				
	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
Кк1	Більше 16	12—16	8—12	4—8	Менше 4
Кк2	11—14	9.5—11 U U 14—15.5	8—9.5 U U 15.5—17	6.5—8 U U 17—18.5	0—5 U U 20—100
Кк3	62.5—87.5	50—62. U U 87.5—100	25—50	0—25	Менше 0
Кк4	23.75—41.25	15—23.75 U U 41.25—50	6.25—15 U U 50—58.75	6.25—15 U U 58.75—76.25	76.25—100 U U 0—6
Ка1	65—70	60—65 U U 70—75	55—60 U U 75—80	50—55 U U 80—85	0—50 U U 85—100
Ка2	20—25	15—20 U U 25—30	10—15 U U 30—35	5—10 U U 35—40	0—5 U U 40—100
Ка3	Розраховується на основі фактичних даних				
Кл1	24.5—27.5	23—24.5 U U 27.5—29	21.5—23 U U 29—30.5	20—21 U U 30.5—32	20—18.15 U U 32—35
Кл2	16—26	11—16 U 26—31	6—11 U 31—36	1—6 U 36—41	0—1 U 46—100
Кл3	30—100	25—30	20—25	15—20	0—15

Менеджмент пропонуємо оцінювати за наведеною нижче методикою.

♦ Оцінці підлягають лише керівники банку (особи, зазначені в частині першій статті 42 Закону України “Про банки і банківську діяльність” [5]). Оцінювати менеджерів середньої та низової ланки недоцільно, оскільки вони не мають достатніх повноважень для впливу на стратегію діяльності банківської установи.

♦ Передбачається щоквартальне анкетування визначеного у попередньому пункті кола осіб з метою з'ясування об'єктивної інформації щодо їх кваліфікаційного рівня, моральних засад, управлінських якостей тощо. Індивідуальні результати анкетування є таємницею, оприлюднюється лише загальна (агрегована) оцінка менеджменту банку.

3. АПРОБАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ СИСТЕМИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Апробацію ПУСКО проведено на основі аналізу діяльності групи найбільших банків (за класифікацією НБУ) в 2001—2002 роках.

Періодом аналізу обрано 2001—2002 роки, оскільки оцінку діяльності банківських установ у 2003—2004 роках вважасмо некоректною. Оцінкові судження щодо якості банків, які наводяться в даній статті, не є абсолютно достовірними з огляду на недостатню практичну перевірку системи ПУСКО.

Об'єктом апробації ПУСКО є група найбільших банків, оскільки, незважаючи на їх незначну кількість, саме вони були й залишаються основою банківської системи України. Питома вага їх активів у загальних активах вітчизняних банків протягом останніх років коливалася в межах 50—60%; приблизно в цих межах коливаються також інші балансові показники (кредитний портфель, зобов'язання, залишки на поточних рахунках суб'єктів господарювання, депозити фізичних осіб, фінансовий результат тощо). У 2002 році до групи найбільших входило 10 банків. Для спрощення побудови аналітичних таблиць та підвищення рівня наочності інформації вважатимемо, що ці ж банки належали до групи найбільших банківських установ за результатами 2001 року.

Етапи розрахунку оцінки банків за системою ПУСКО відображено на схемі 3.

При створенні інформаційної бази

Таблиця 3. Банківські установи, що отримали найвищі оцінки за окремими напрямками дослідження в 2001 році

За достатністю капіталу	Бал	За якістю активів	Бал	За дохідністю (ефективністю)	Бал	За ліквідністю	Бал
Банк Д	1.25	Банк Г	2.00	Банк Б	1.75	Банк Б	1.67
Банк А	1.50	Банк А	2.33	Банк К	2.25	Банк А	2.00
		Банк З	2.33	Банк В	2.25		

використовувалися виключно публічні джерела. Відповідно до статті 70 Закону України “Про банки і банківську діяльність” [5] банк зобов'язаний публікувати квартальні баланси, а також звіт про прибутки (збитки) в газетах “Урядовий кур'єр” чи “Голос України” протягом місяця, наступного за звітним кварталом; він також зобов'язаний публікувати річну фінансову звітність, підтверджену аудитором, не пізніше 1 червня наступного за звітним року в цих газетах. Отже, газети “Урядовий кур'єр” та “Голос України” стали основними джерелами створення інформаційної бази. Слід зазначити, що питання стандартизації публічної фінансової звітності поки що законодавчо не врегульовано. Банки оприлюднюють свою фінансову звітність із різним ступенем деталізації, іноді недостатнім для проведення якісного аналізу, що спонукало використовувати додаткові джерела інформації.

З етичних міркувань результати дослідження оприлюднені з використанням умовних позначень банківських установ. Наведемо перелік банків, що отримали найвищі оцінки за окремими напрямками дослідження (див. таблиці 3, 4) та подамо остаточні результати дослідження (див. таблиці 6, 7).

Як випливає з даних таблиці 3, Банк А найчастіше (за трьома напрямками оцінювання) входив до групи найкращих: він лідував за достатністю капіталу, якістю активів і ліквідністю. Банк Б за результатом 2001 року став кращим системним ук-

раїнським банком за ефективністю діяльності і ліквідністю. Інші п'ять банків — Банк Д, Банк Г, Банк З, Банк К та Банк В — входили до групи лідерів за одним напрямом, що аналізується за системою ПУСКО.

За результатами аналізу діяльності банківських установ у 2002 році Банк А входив до трійки кращих банків за всіма напрямками, які оцінюються за системою ПУСКО. Банк К та Банк Г також зміцнили позиції у групі найбільших банків і лідували за двома напрямками оцінювання. Банк Б послабив свої позиції і втратив лідерство щодо ефективності діяльності, хоча залишався лідером за рівнем ліквідності. Банк Д продовжував посідати чільне місце серед найкращих банків за достатністю капіталу. Банк Н увійшов до числа лідерів завдяки якості активів.

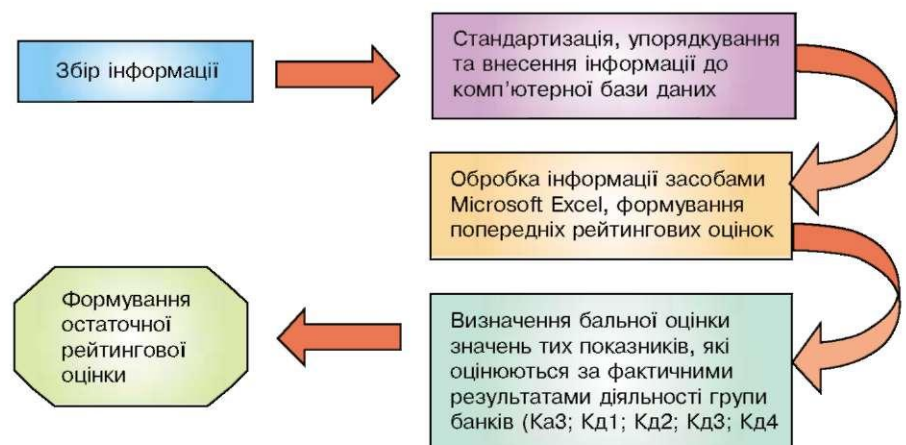
За допомогою таблиці 5 пропонуємо визначити, за якими напрямками оцінювання банки отримували кращі оцінки, а за якими — гірші. Загальна кількість балів за тим чи іншим напрямком оцінювання не має аналітичного змісту і слугує лише технічним інструментом аналізу.

За даними таблиці 5 можна зробити такі висновки:

— за результатами 2001 року найвищі оцінки системні банки мали за достатністю капіталу, а найнижчі — за якістю активів; за результатами 2002 року зазначена тенденція зберігалася;

— у 2002 році банки найдинамічніше поліпшували свою ліквідність (у серед-

Схема 3. Етапи розрахунку рейтингової оцінки за системою ПУСКО



Таблиця 4. Банківські установи, що отримали найвищі оцінки за окремими напрямками дослідження в 2002 році

За достатністю капіталу	Бал	За якістю активів	Бал	За дохідністю (ефективністю)	Бал	За ліквідністю	Бал
Банк А	1.50	Банк А	1.67	Банк К	1.50	Банк Б	1.33
Банк К	1.75	Банк Н	2.00	Банк А	1.75	Банк А	2.00
Банк Д	1.75	Банк Г	2.00	Банк Г	2.25	Банк В	2.00

ньому на 0.233 бала кожен банк) та найменш динамічно — якість активів (у середньому на 0.099 бала кожен банк);

— у 2002 році системні українські банки поліпшили оцінки за всіма напрямками, що аналізуються за системою ПУСКО.

Комплексну оцінку діяльності системних банків у 2001 році подано в таблиці 6 та на графіку 1.

За результатами 2001 року найвищі оцінки отримав Банк А (2.145 бала), друге місце — Банк Б (2.293), третє — Банк В (2.375), четверте — Банк Г (2.395 бала). Саме ці чотири банки отримали округлений рейтинг 2 бали. Банки з таким рейтингом характеризуються як практично здорові фінансово-кредитні установи, які можуть успішно долати коливання ділової активності. Наступні три банки: Банк Д (2.603 бала), Банк З (2.603) та Банк К (2.875 бала) можна віднести до банківських установ “перехідної” групи. З одного боку, їх округлений рейтинг становить 3 бали, а з іншого, розрахункова оцінка свідчить про їх перспективи входження до групи банків із рейтингом 2 бали. Останні три фінансово-кредитні установи — Банк Л (3.103 бала); Банк М (3.250) та Банк Н (3.480)

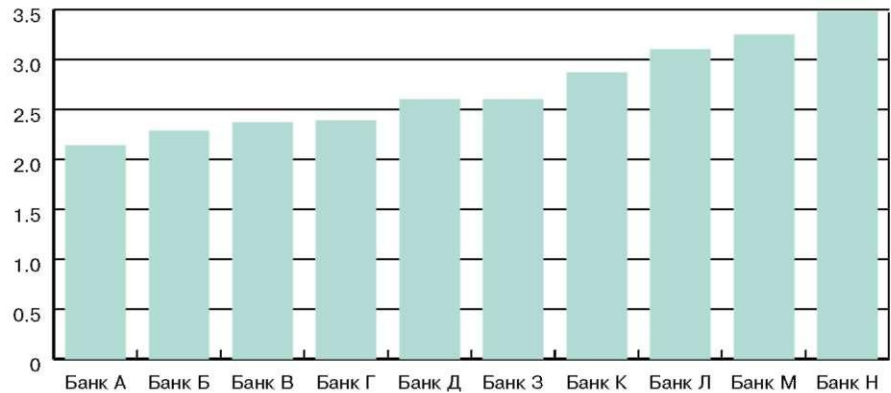
— мали найгірші показники і віднесені до групи банків з рейтингом 3 бали.

Комплексну оцінку діяльності системних банків у 2002 році подано в таблиці 7 та на графіку 2.

За результатами 2002 року на друге місце вийшов Банк К (2.063 бала). Цей банк продемонстрував найвищу динаміку зростання своєї розрахункової оцінки (відхилення становило -0.812 бала). Банк К поліпшив становище за рахунок лідерства за показниками дохідності (ефективності) та достатності капіталу. Банк В та Банк Г

незначно поліпшили свої оцінки і залишилися відповідно на третьому та четвертому місцях. Негативну динаміку оцінок мав Банк Б: відхилення становило $+0.270$ бала та Банк З ($+0.250$). Значно підвищилися оцінки банку Банк Н (відхилення дорівнювало -0.522 бала), що допомогло йому

Графік 1. Значення оцінки банків за результатами 2001 року



піднятися з останньої позиції. Банк М не зміг істотно поліпшити свою діяльність і мав за результатами 2002 року найгіршу оцінку.

Отримані результати оцінки найбільших вітчизняних банків за системою ПУСКО можна інтерпретувати як більш-менш адекватні реальній ситуації в банківському секторі економіки 2001—2002 років. За браком необхідної інформації оцінка діяльності банків проводилася без урахування оцінки менеджменту.

ВИСНОВКИ

Мета даної статті — висвітлення питань щодо необхідності створення публічної системи комплексної оцінки банківських установ, а також застосування деяких методологічних та методичних підходів до її запровадження. Підбір коефіцієнтів ПУСКО, а також методологія встановлення критеріальних рівнів за деякими з них не є оптимальними і потребують подальшого доопрацювання. Удосконаленню системи сприятиме накопичення детальної інформації про фінансовий стан банківських установ за період щонайменше десять років. Розширення часових рамок дослідження дасть змогу з'ясувати тенденції зміни значень показників діяльності банків на різних стадіях економічного циклу, що сприятиме оптимізації набору коефіцієнтів ПУСКО та допоможе поліпшити методологію визначення критеріальних рівнів показників.

Таблиця 5. Відхилення оцінок за окремими напрямками дослідження за системою ПУСКО у 2002 році порівняно із 2001 роком

Напрямок оцінювання	Загальна кількість балів		Відхилення
	01.01.2002 р.	01.01.2003 р.	
Достатність капіталу	23.50	22.25	-1.25
Якість активів	29.33	28.34	-0.99
Дохідність (ефективність)	28.00	26.25	-1.75
Ліквідність	27.65	25.32	-2.33

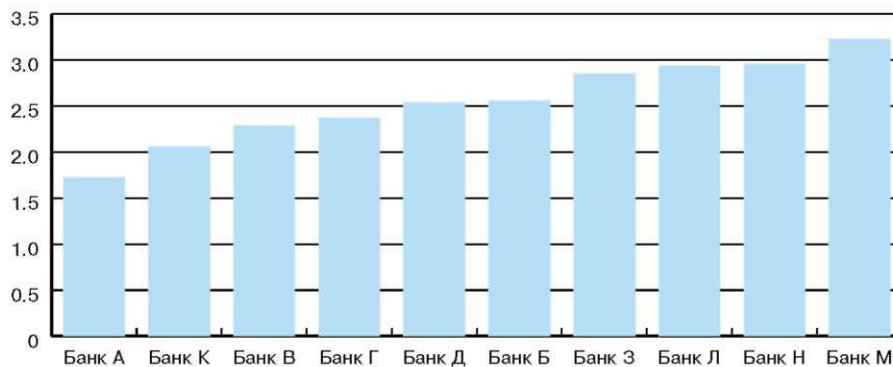
Таблиця 6. Рейтинг банків за результатами 2001 року

№ п/п	Банк	Остаточна розрахункова оцінка банку	Бали
			Округлений рейтинг банку
1	БАНК А	2.145	2
2	БАНК Б	2.293	2
3	БАНК В	2.375	2
4	БАНК Г	2.395	2
5	БАНК Д	2.603	3
6	БАНК З	2.603	3
7	БАНК К	2.875	3
8	БАНК Л	3.103	3
9	БАНК М	3.250	3
10	БАНК Н	3.480	3
	Усього	27.122	—

Таблиця 7. Рейтинг банків за результатами 2002 року

№ п/п	Банк	Бали		
		Остаточна розрахункова оцінка банку	Відхилення від 2001 року	Округлений рейтинг банку
1	БАНК А	1.730	-0.415	2
2	БАНК К	2.063	-0.812	2
3	БАНК В	2.293	-0.082	2
4	БАНК Г	2.375	-0.020	2
5	БАНК Д	2.540	-0.063	3
6	БАНК Б	2.563	+0.270	3
7	БАНК З	2.853	+0.250	3
8	БАНК Л	2.938	-0.165	3
9	БАНК Н	2.958	-0.522	3
10	БАНК М	3.230	-0.020	3
	Усього	25.543	-1.579	—

Графік 2. Значення оцінки банків за результатами 2002 року

**Література**

1. Готовчиков И.Ф. Математические методы оценки рейтингов отдельных коммерческих банков и российской банковской системы в целом // *Финансы и кредит*. — 2002. — № 23. — С. 33—37.

2. Кочетов В.Н. Анализ банковской деятельности: теоретико-прикладной аспект. — К.: МАУП. — 1999. — 188 с.

3. Мазаракі А., Шулъга Н. Методологічні засади побудови рейтингової системи оцінювання діяльності комерційних банків // *Банківська справа*. — 1999. — № 3. — С. 26—29.

4. Панова Р.С. Анализ финансового состояния коммерческого банка. — М.: Финансы и статистика. — 1996. — 272 с.

5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 // www.rada.gov.ua.

6. Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS: Положення, затверджене постановою Правління НБУ від 08.05.2002 р. № 171 // www.rada.gov.ua;

7. www.aaa.com.ua.

8. www.moody's.com.

9. www.rating.ru.